

ios, non regna, non exercitus, sed pecora, gubernabat? Quis nescit, ipsum matrimonii foedere junctum cum filia Jethro, et ex Sophera progenuisse filios aliquot? Quadraginta deinde annorum spatium, veluti omnibus manifestum est, tamquam Dux generalis electus a Deo imperavit populo Hebræo, ducens illum ad terram promissionis. In omnibus tamen hisce statibus et occasionibus illasam servavit innocentiam, ac semper magis, magisque profecit in gratia, et amicitia Dei. S. BERNAR. *Sen. tr. III, ser. de Purif. art. 2, c. 1.*

S. Joannes vidit olim capillos Filii Dei, Regis gloriæ, candidos instar lanæ mundæ; *Caput autem ejus, et capilli erant candidi tanquam lana alba.* Caput Ecclesie est Christus; capilli, qui capitis sunt ornamentum sancti; sed quale illud mysterium, quod capilli sint instar, non lanæ dumtaxat, sed lanæ albæ? Forte propter candorem conscientie? propter albedinem honestatis? propter cantitem, et maturitatem morum? Glossa totum solvit dubium: Sicut lana alba est ad quoscunque colores suscipiendis apta, sic Sancti. Certum est, eos, qui magis uniti et conjuncti sunt Christo, per consequens esse sanctiores, et qui plus adimplent suam divinam voluntatem, esse quoque perfectiores. *Fiat voluntas tua sicut in caelo, et in terra. Ministri ejus, qui faciis voluntatem ejus:* lans est, quæ angelicis attribuitur Spiritibus. Ecce igitur in hac visione Sancti Joannis denotatur, quod illi magis adornent Christi caput, majoremque addant decorem, et venustatem, qui majora illi præstant obsequia, majoremque exhibent devotionem, qui non restringunt se ad certam, et specialem vocationem, proprio ducti genio, et propensione, proprieque inherentes opinioni, et sententiae, sed dispositi sunt, et parati ad omnem, quam Deus illis insinuat, suscipiendam vocationem. MANSI, *disc. IV, n. 4.*

David Rex Israel, regio insidens throno, ad excipiendas subditorum causas, querelasque expositas, publicisque expediendis intentus negotiis, ille inquam, qui frequenter militia assistebat, bello personaliter præerat, asserit nihilominus, incolam se esse eremi: *Ecce elongavi fugiens, et mansi etc.* Quomodo id possibile fuit? Videtur implicare contradictionem. Glossa hunc textum exponit de contemplatione, a qua existimat Prophetam haud fuisse alienum, licet regi negotiis immersus esset: Fugiens se elongat, quia

turba desideriorum terrenorum dimissa, in se Dei contemplatione sublevat. Hinc conformis est expositio illa, quam subministrat incognitis, generalis, et splendor Carmelitanae Religionis: *Mansi, inquit, in solitudine, scilicet mentis, ubi nullus cum eo nisi Deus, ubi quies.* Manet enim in solitudine contemplando Deum, manet in remota mentis intentione. In hujus confirmationem adducit auctoritatem S. Gregorii I. XXX. Mor. c. XXIII. Duplex est solitudo, mentis, et corporis. Secunda non valet sine prima; sed prima bene sine secunda. *Idem, disc. VIII, n. 1.*

VOLUNTAS PROPRIA

QUOD ESSENTIAM.

DEFINITIO. — Est illa, quæ non est communis cum Deo, et hominibus, sed nostra tantum, quando quod volumus, non ad honorem Dei, non ad utilitatem fratrum, sed propter nosmetipsos facimus, non intendentes placere Deo, et professe fratribus, sed satisfacere propriis moribus animarum. Ita S. Bernardus. (S. BERN. s. III, de res.) Quam definitionem fusius explicans P. Theophilus Bernardinus sic loquitur: E quibus omnibus jam satis constat, cur id vitiosæ voluntatis genus propria voluntas dicatur; nempe quia ejusmodi vitiosum in res non consentaneas imperium ipsa sibi sua sponte vendicat, libertate sibi propria plane abutens, a recte rationis, Deique sui lege, ac communione discedens, propriamque, atque adeo perversam sibi legem seipsam statuens. Quemadmodum enim, quod mihi proprium est, mei solius est; ita propria voluntas est, quæ solas suas cupiditates, non Dei, non rationis præscripta, sequitur. THEOPHIL. BERN., I, II, de persev. relig., c. XVII.

DIVISIO. — Dividi potest in *apertam, et occultam*: Illa est, quando deliberat, et advertenter voluntati Dei, aut recte rationi contraria agimus: Ista est, quando putamus, nos Dei gloriam, aut aliorum utilitatem querere, revera autem nos ipsos querimus; nam, ut recte advertit Thomas Kempensis, sæpe videtur esse charitas, et est magis carnalitas, quia naturalis inclinatio, propria voluntas, spes retributionis, affectus commoditatis raro abesse volunt. L. I, c. XV, § 2.

EX. S. SCRIPTURA.

QUALITAS. — Vir vanus in superbiam erigitur, et tamquam pullum Onagri se liberum natum putat. Job. II, 42.

In quibus, et nos omnes aliquando conversati sumus, in desideriis carnis nostræ, facientes voluntatem carnis, et cogitationum, et eramus natura filii iræ. *Eph. II, 3.*

A sæculo confregisti jugum meum rupisti vincula mea, et dixisti, non serviam. *Jer. II, 20.*

FUGA. — Non quæro voluntatem meam, sed ejus, qui misit me. *Jo. V, 30.*

Sub te erit appetitus tuus, et tu dominaberis illius. *Gen. IV, 7.*

DAMNUM. — Quare jejunavimus, et non aspexisti? humiliavimus, animas nostras, et nescisti? ecce in die jejunii vestri reperitur voluntas vestra. *Is. LVIII, 3.*

Numerabo vos in gladio, et omnes in cœde corruetis, pro eo, quod vocavi et non respondistis: locutus sum, et non audistis: et faciebatis malum in oculis meis, et quæ nolui, elegistis. *Is. LXV, 42.*

EX SS. PATRIBUS.

QUALITAS. — Nemo quærat efficientem causam voluntatis malæ, est non efficiens, sed deficiens, quia nec affectio, sed defectio est. S. AUG., I, II, de Civit. Dei.

Cum se voluntas relicto superiore ad inferiora convertit, efficitur mala; non quia malum est, quo se convertit, sed quia perversa est ipsa conversio. *Idem de l. arbit.*

Quanto aliquid magis naturaliter amatur, tanto perfectius contemnitur propter Christum; nihil enim homini est amabilius libertate propriæ voluntatis; per hanc homo est etiam aliorum dominus; per hanc aliis uti, vel frui potest; per hanc etiam actibus suis dominatur. Unde sicut homo dimittens divitias, vel personas conjunctas, eas abnegat; ita deferens propriæ voluntatis arbitrium, per quod ipse sui ipsius dominus est, seipsum abnegare invenitur. T. THOM. *opus., XVIII, c. X.*

Qui voluntatem suam proximo submittit, animum virtutis studiosum ostendit. Qui vero voluntatem suam amplectitur, præ se fert imperitiam. ISAIAS ABBAS, *or. XVI, de gaud. anim.*

O Domine, voluntas, de qua dixisti, ut non

fieret, si bona non erat, quomodo tua erat? si bona erat, quare derelicta est? sic et consilium, si non bonum, quomodo tuum? si bonum, quomodo relinquentum? et bona erant, et ejus erant; neque tamen minus relinquentia, ob hoc videlicet, ut fierent meliora; neque enim oportebat propria præjudicare communibus. S. BERN. *serm. III, de res.*

Voluntas nostra voluntati divine subjici debet.

Voluntas alia est, quam caro gignit, alia, quam ratio regit, alia quam sapientia condit.

Voluntas propria reprimenda, quam omnino restringere non possumus.

FUGA. — Coge te ipsum in cunctis, et vince, et voluntatem tuam in primis absconde; si consueveris voluntatem tuam amputare, habitum indues Christi gratia, et misericordia, quæ omnia sine resistencia, aut repugnantia perficies, teque in perfectam libertatem afferes. S. DONOT., s. XVII.

Audi paucis ordinem, per quem scandere ad perfectionem summam sine ullo labore, ac difficultate prævaleas. Principium nostræ salutis, sapientieque secundum Scripturas timor Domini est. De timore nascitur compunctio salutaris; de compunctione cordis procedit abrenunciatio, id est, nuditas, et contemptus omnium facultatum; de nuditate humilitas procreatur; de humilitate *mortificatio voluntatum generatur: mortificatio voluntatum extirpantur, et marcescunt vitia universa: expulsio vitiorum virtutes fructificant, atque succrescunt: pullulatione virtutum puritas cordis acquiritur: puritate cordis Apostolica charitatis perfectio possidetur.* CASS., I, IV, c. XLII.

Ille profecto sanctus est, qui voluntati propriæ abrenuntiavit. B. CLM. *apud Jul. Patium, c. II.*

Nemo in cœlestem thalamum coronatus ingreditur, nisi qui primam, et secundam, et tertiam negationem impleverit, ut scilicet primo renunciet rebus omnibus humanis, et parentibus; secundo voluntati propriæ; tertio inani gloriæ; quæ solet obedientiam subsequi. *Idem gr. II.*

Qui sunt hi violenti, qui regnum cœlorum rapiunt? nempe illi, qui non aliis, sed voluntatibus suis præclaram inferunt violentiam: qui vim faciunt perditioni suæ; perditio autem nostra est oblectatio vitæ præsentis, et ut expressius dicam, executio vo-

luntatum desideriorumque nostrorum. CASS. Col. 24, c. xxvi.

Si liberari perfecte volumus, et ab hoc sæculo discedere, oderimus in primis voluntatem nostram, et sic brevi, divino prasidio ad impassibilitatem animi pervenimus. S. DOROTH., *doct. 1.*

Omnes homines sumus ad imaginem Dei: illud autem ad similitudinem illorum tantum est, qui per multam charitatem, libertatem suam Deo in servitutum addixerunt. Quando enim non sumus nostri, tunc similes sumus ei, qui nos sibi per charitatem reconciliavit. S. DRACON., c. iv.

Fuge sanguisugam hanc, et omnia reliquisti; hæc enim omnia trahit ad se: pone hanc, et jugum quam multiplex abjecisti. S. BERN., s. lxxi, *in Cant.*

DAMNUM. — Grande malum voluntas propria, qua sit, ut bona tua tibi bona non sint, quia nihil quod propria inquinatum sit voluntate, gustabit is, qui pascitur inter lilia. Hæc autem omnia, similiaque, ac dissimilia mala ex una radice pullulant propriæ voluntatis. *Ibid.*

Unde sunt scandala, unde turbatio, nisi quod propriam sequimur voluntatem, et temere, quod volumus in corde nostro deficientes, si quo modo id prohiberi contingat, aut impediri, continuo etiam in impatientiam, in murmurationem, in scandalum proni sumus, non attendentes, quoniam omnia cooperantur in bonum his, qui secundum propositum vocati sunt sancti: et quia nobis casus videtur, sermo quidam Dei est, suam nobis indicans voluntatem. Caveamus igitur a propria voluntate, tanquam a vipera pessima, et nequissima, et quæ sola deinceps damnare possit animas nostras. *Ib.*

Qui voluerunt esse sui, utique sicut dii, facientes bonum, et malum, facti sunt non tantum jam sui, sed et diaboli. Sane diabolo non mancipat nostra voluntas, non ipsius potestas, nostra autem voluntas perfecta non erit, quousque suo Creatori perfecte subjecta non fuerit. Profecto expedit nobis magis omnino non esse, quam nostros permanere. S. BERN., *de or. et lib. arbit.*

Aperiendi sunt mentis oculi, ut nos ipsi cognoscamus, sciamusque, Dei inimicum constituit, qui propriam sequitur voluntatem. ISAIAS AB. *oral.* xxiii.

Si quis perverse voluerit imitari Deum, ut, quomodo Deus non habet, a quo formatur, non habet, a quo regatur; sic ipse velit

sua potestate uti. Hoc diabolus fecit, imitari Deum voluit, sed perverse, non esse sub illius potestate, sed habere contra illum potestatem. S. AUG. *in Ps. lxx, conc. 11.*

Sola voluntate miser quisque efficitur: sed miserior, cum desiderium mala voluntatis impletur. *Idem de verb. Apost.*

Non est, quod cuiquam nostram adscribamus ærumnam, nisi nostræ voluntati. Nemo nostrum tenetur ad culpam, nisi voluptas propria deflexerit. S. AMBR., *de vit. beat.*

Cesset voluntas propria, et infernus non erit; in quem enim desæviet ignis ille, nisi in propriam voluntatem? nam propria voluntas Deum impugnat, et adversus eum extollitur. Ipsa est, quæ Paradisum spoliat, infernum ditat, sanguinem Christi evacuat, et ditioni diaboli mundum subjugat. S. BERN., s. iii, *de resur.*

Dico fiducialiter: nemini, qui sit in propria voluntate, posset mundus universus sufficere. Utinam propria voluntas istis foret rebus contenta, nec in ipsum (horribile dictum) desæviret auctorem! Omnino enim vellet, Deum peccata sua, aut vindicare non posse, aut nolle, aut ea nescire. Vult ergo eum non esse Deum, quæ, quantum in ipsa est, vult eum, aut impotentem, aut injustum, aut insipientem esse. Crudelis plane est, et omnino execranda malitia, quæ Dei potentiam, justitiam, sapientiam perire desiderat. Qui autem vult Deum esse injustum, vult Deum non esse Deum: et, qui desiderat, Deum non esse, quantum in se est Deum occidit. *Ibid.*

In corde duplex est lepra, propria voluntas, et proprium consilium: lepra utique nimis pessima, eoque perniciosior, quo magis interior.

Quo furore propria voluntas Dominum Majestatis impugnet, audiant, et timeant servi propriæ voluntatis. Primo namque seipsum subtrahit, et subducit dominatui ejus, cui tamquam auctori servare jure debuerat, dum efficitur sua. Sed numquid contenta erit hac injuria? addit adhuc, et quod in se est, omnia quoque, quæ Dei sunt, tollit, et eripit. *Ibid.*

Quidquid ex voluntate propria concupiscitur, id alienum est pietatis cultoribus. S. BASI., *in reg. Breve.* lxxiv.

Absit ut id quod propter bonum et licitum facinus, si ex hoc quicquam mali acciderit, præter nostram voluntatem nobis imputetur. AUG. *in epist.*

Mala voluntate miser quisque efficitur sed miserior, cum desiderium mala voluntatis impletur. *Idem XIII, de Trin.*

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI.

Vere bene doctus est, qui Dei voluntatem facit, et suam voluntatem relinquit. L. I, c. III, § 6.

Grave est, assuetudine dimittere: sed gravius est, contra propriam voluntatem ire. L. I, c. II, § 6.

Si queris hoc vel illud, et volueris esse ibi vel ibi, propter tuum commodum, et proprium beneplacitum magis habendam, numquam eris inquietudine, nec liber a solitudine, quia in omni se reperietur aliquis defectus, et in omni loco erit, qui adversetur. L. III, c. xxvii, § 2.

Oportet te novum induere hominem, et in alterum virum mutari. Oportet te sæpe agere, quod non vis; et quod vis, oportet relinquere. Propter hoc natura quandoque contristabitur, et magnum, si sileas portaveris. L. III, c. xl, § 4 et 5.

Vix est aliquid tale, in quo tantumdem mori incipias, sicut videre, et pati, quæ voluntati tuæ adversa sunt. *Ibid.*

EXEMPLA.

FUGA. — Christus de seipso dixit: Descendi de coelo, non ut faciam voluntatem meam, sed voluntatem ejus, qui misit me. Jo. vi, 28.

Idem aliquando S. Gertrudi dixit: Quicumque cupit mei liberam secum commorationem, clavem propriæ voluntatis mihi resignare, nec unquam illam repetere debet. BROS., c. II, *monit.*

Joannes Abbas, cum rogaretur moriturus, ut verbum aliquod hæreditatis loco relinqueret; dixit: Numquam feci propriam voluntatem, nec aliquem quicquam docui, quod prius ipse non fecerim. VII PP. c. v, lib. I, n. 40.

Abbas Joseph Thebæus dixit: Tres ordines sunt honorabiliores in conspectu Dei. Primus est, quando homo infirmatur, et adjiciuntur tentationes, sed cum gratiarum actione suscipit eas. Secundus, quando aliquis omnia opera sua facit munda coram Deo, nihil habens humanum. Tertius est, quando aliquis sedet in subjectione, et præ-

ceptis Patris spiritualis, et omnibus propriis renuntiat voluntatibus. *Ibid.*, a. 9.

De Abbate Paphnutio scribens Cassianus, et ostendens, quibus viis ad vitæ sanctimoniam pervenerit, ait: humilitatis, et obedientiæ disciplina omnes suas mortificans voluntates, per hanc extinxit omnia vitia, cunctasque virtutes consummavit. CASSIAN., col. 5, c. 1.

Dositheus S. Dorothei discipulus, quando languere cepit, audivit a quodam, ova sorbilia multum conferre his, qui sanguinem ignis. Ait ergo Magistro suo Dorotheo: Pater, audivi ova sorbilia conducere ad sanitatem meam, sed rogo te per Deum, cum tu non prævereris ut dares mihi, noli amplius exhibere propter animi meæ cogitationem, quæ me infestat. LUD. GR., f. 94, l. VI.

S. Dorotheus de se ipso fassus est, de unaquaque re se libenter consultare cum proximo, et illius sententiæ suam accomodare, etiamsi contraria, et adversa videretur. Numquam se, quidquid contingisset, voluisse humano sensu discutere, sed cum pro sua virtute fecisset, omnem postea eventum commisit Deo; eum enim, qui non habuerit propriam voluntatem, nihil etiam exterius proprium habere, contentum esse quacumque re, et ita nunquam propriam voluntatem facere, neque velle res sibi evenire ad vota, sed eas velle, ut venerint. S. DOROT. *doct.* xix.

DAMNUM. — Quidam Frater ex Ordine S. Augustini post mortem apparens dixit, damnatum se esse, eo quod voluntati suæ omni tempore sit relictus. *Spec. Exemp. dist.* vii, ex 69.

Quidam Anachoreta coactus a Fratribus hospitibus hora non consueta comedere, et quæsitus, an non propterea tristes effectus esset? respondit: Tunc est mihi tribulatio, quando propriam fecero voluntatem. VIIA PP. l. III, n. 15f.

Cum Abbas Abraham Abbatem Pastorem interrogasset, quare dæmones ipsum tantopere impugnant? respondit Pastor: Non pugnant nobiscum dæmones, quando voluntates nostras facimus, quia voluntates nostræ dæmones factæ sunt, et hæc sunt, quæ tribulant nos, ut faciamus eas. *In lib.* XIX, n. 62.

S. Antonius ad suos Fratres scripsit: Vere, Filii, anima mea phantasmata palitur, et spiritus meus in pavore consistit, quod universi nos velut gurgite immeri sumus,

et velut nostrum consistimus, cum unusquisque ebrum propria distrahatur voluntate. S. ANTON. *epis. v. Ad Arsenoitas.*

S. Augustinus de seipso scribit: Et voluntate perversa facta est libido; et dum servitur libidini, facta est consuetudo: et dum consuetudini non resistitur, facta est necessitas: quibus quasi annulis quibusdam sibi innoxii (unde catenam appellavi) tenebat me obstrictum dira servitus. S. AUG. I. VIII. *conf. v.*

Aurelianus Imperator initio sui Imperii se benigne animatum erga Christianos ostendit, verum quibusdam consiliis impulsus persecutionem movit contra illos anno Christi 478, sed cum litteras contra eos compositas manu subscriberet, subito divina ultio eum occupavit, quæ cum brachiorum commissuris enervatis illum ab instituto repressit tum præclare ostendit, quam periculum sit voluntati propriæ obedire contra Christum, et sua membra. *Euse. Cesar. I. VII. c. xiv. Hist. Eccl.*

Valens Imperator subscribere volens decretum exilii Basilio Episcopo Cæsariensi irrogandi cum sua manu ratum facere decretum conaretur, ne apicem quidem unum alicujus litteræ facere potuit, si quidem ruptus est calamus, neque id semel, sed iterum ac tertio accidit. Ac cum impium illud edictum confirmare impensus laboraret, concussa est dextra, tremorque eam occupavit, atque cum animo esset præ metu prope attonito, chartam manibus laceravit. THEODOR. I. IV. *hist. Eccles. XVII.*

EXEMPLA DOMESTICA.

Sanctus Ignatius P. Ludovico Gonsalvo dixit, se totum fundamentum ad perfectionem religiosam ponere in mortificatione, et abnegatione propriæ voluntatis, atque adeo magni facere indifferentiam, ac probationes societatis, ex quibus de aliis virtutibus, et non ex oratione ferebat sententiam, nisi forte ex illa, quæ ex his nascebatur. *Lancel. opusc. x. n. 202.*

P. Balthasar Alvarez in omnibus se resignavit, et obedientiæ subiecit, contemnens suas repugnantias, magnamque gloriam judicans, quod eas vinceret. Hinc illa quies oriebatur, qua in officiis etiam vilioribus libenter occupabatur. Expertus autem erat, quod, quamvis interdum occurreret contrarium ejus, quod obedientia injungebat, pa-

rendo tamen, deprehendebat rectius fuisse, quod obedientia præscriperat; ac propterea eam appellabat consilium, ac dispositionem Dei. *Vita v. f. 63.*

Quidam Provincialis Castellane Provincie dicebat, quod, quando ex urbe ad aliquam obedientiæ ordinationem mittebatur, ut hoc vel illud determinate faceret, videbatur sibi cælum aperiri, et cor suum exultare: quando autem sibi dicebatur, ut quid agendum esset, cogitaret, eligeretque, quod videretur, tunc se in magnis angustiis fuisse. *Ibid.*

P. Franciscus Ribera, cum P. Martino Guttierio adhuc secularis Sacerdos dixisset, se constituisset recipere sese ad quamquam domum suæ patriæ, prope quoddam sacellum B. Virginis, et inde ad conciones habendas prodire, reliquum vero tempus libris scribendis impendere, dixit ei P. Martinus: Domine Doctor, placet hujusmodi decretum, sed attendat, quod tunc retinet sibi optimum pignus, quod habet, scilicet propriam voluntatem; quæ verba adeo moverunt Riberam, ut statim decreverit Societati Jesu nomen dare, utpote in qua tam præclaram haberet occasionem voluntatem suam abnegandi. *Ibid. xxxviii. f. 359.*

Vide plura supra tit. Obedient. § 6.

SIMILITUDINES.

QUALITAS. — Sicut servus, qui ad palatium aliquod accesserit, ut tractet suppellectilem ministerio Regis deputatum, summa prudentia, ac discretione opus habet, ut non juxta suam voluntatem, sed Regis, omnia dispenset; ita et anima, quæ per gratiam, et Spiritum Deo servit, non parva discretione, et prudentia opus habet, ne fallatur in suppellectile divina, nempe in ministerio spirituali, habens propriam voluntatem gratiæ non consentientem. S. MACAR. *hom. XIII.*

FUGA. — Sicut Princeps ille, qui experientia didicisset, Præfectum a se famulis constitutum facilem nimis iisdem esse, neque eos sufficienter in officio continere, atque eo remoto alium sapienterem, quam primum substituit; ita anima, quæ videt, voluntatem suam, quæ reliquas potentias in officio continere debuisse, male hoc suo officio fungi, merito ea remota, voluntatem divinam aut superiorum pro ea substituit. *Anonym.*

Sicut is, cui gratia hæc offerretur, ut pro

intellectu suo humano, et debili, deinceps angelicum habere posset, merito stultus, et insanus diceretur, si hanc gratiam recusaret; ita non minus insipiens censebitur, qui, cum a Deo voluntas divina pro humana offeratur, gratiam hanc omnibus votis expectandam non acceptat. *Idem.*

Sicut arena exigua in littore maris ejus fluctus refrænât, ne ultra profundantur; sic amor proprius, et propria voluntas obstat cursui, et flumini divinæ gratiæ, quæ alioquin sine ulla difficultate totum genus humanum traheret ad cælum. S. MAGD. *de Pazz. p. 3. vit. § 4.*

DAMNUM. — Sicut illi, qui cum Christo regnabunt, nullas in se malæ voluntatis reliquias habebunt; ita illi, qui erunt in supplicio ignis eterni, nullatenus bonam poterunt habere voluntatem. S. AUGUST. *de fide.*

Sicut obliqua regula etiam ea, quæ recta sunt, inflectit, et vitiat; ita voluntas propria omnes hominis actiones depravat. S. DOROTH. *doctr. 49.*

MOTIVA.

Ad propriam voluntatem exuendam.

Quia finis hominis, quatenus creatura est, hoc requirit; cum enim, teste S. Anselmo, solius Dei proprium sit, propriam habere voluntatem, id est, quæ nulli subdita sit, facile apparet, eam creaturæ non convenire; alioquin enim, ut idem Sanctus ait, ad similitudinem Dei per rapinam niteretur, et Deum propria dignitate, et singulari excellentia privaret. S. ANSEL. *de Incar. c. IV.*

Quia finis hominis, quatenus homo est, idem exigit; nam, ut recte discurrit Theophilus Bernardinus, cum homo, decernente sapientissima Dei providentia factus sit, ut ratione regi, et perfici debeat, facile apparet, summo pere illi curandum esse, ut nusquam foras impune, ne quidem ad res optimas, ratione non præcedente, voluntas procedat. THEOPHIL. BERNARD. *lib. II, de persev. c. XVI.*

Quia finis hominis, quatenus Christianus est, idem requirit; nam, ut sagaciter S. Cyprrianus advertit, si filius obaudivit, ut faceret patris voluntatem, quanto magis servus obaudire debet, ut faciat Dei voluntatem? Nam, teste Salviano, nulli servorum licet ex illis, quæ dominus suus imperat, eligere pro arbitrio, quid velit facere, quid nolit, et insolentissima abusione, quod placuerit, assu-

mere, quod displicerit, repudiare. Si enim pro arbitrio suo servi dominis obtemperant, ne in his quidem, in quibus obtemperaverint, obsequuntur. Quando enim servus ex domini jussis ea tantum facit, quæ vult facere, jam non dominicam voluntatem implet, sed suam. *Salvian. l. I, de provid.*

Quia finis hominis, quatenus Religiosus, aut alio titulo ad perfectionem sectandam obligatus est, hanc voluntatis propriæ abnegationem exigit; uti sat clare indicat Cassianus, dum ait, communem olim fuisse inter seniores Ascetas persuasionem, eos dumtaxat ascendere posse summa perfectionis culmina, qui didicerunt suas vincere voluntates, et studiose in his, quæ animo contraria sunt, fuerint exercitati. Et nullatenus posse eum iram, aut trisulium, vel spiritum fornicationis extinguere, nec retinere veram cordis humilitatem, et cum fratribus perpetuam concordiam, et diutius in cenobio permanere, qui prius voluntates suas non didicerit superare. *Cass. l. IV, de insti. c. VIII.*

MEDIA.

Christi exemplum sæpe ob oculos ponere, illisque pii Ascetæ verbis alloquentem imaginari: Quid magnum, si tu, qui pulvis es, et nihil, propter Deum te homini subdis, quando ego Omnipotens, et Altissimus, qui cuncta creavi ex nihilo, me homini propter te humiliter subieci? factus sum omnium humillimus, et infimus, ut suam superbiam mea humilitate vinceret. Disce obtemperare, pulvis. Disce te humiliare, terra, et limus, et sub omnium pedibus incurvare. Disce voluntates tuas frangere, et ad omnem subjectiorem te dare. L. III, c. XIII, § 2.

Dei maiestatem, et potestatem ponderare: ita S. Augustinus suavit, dicens: Aliquid proprium velle, difficile est, ut tibi non contingat; sed statim cogita, quid sit supra te; illum supra te, te infra illum, illum Creatorem, te creaturam; illum Dominum, te servum; illum Omnipotentem, te infirmum; et corrigens te, subjungensque voluntati ejus, ac dicens: Verum non quod ego volo, sed quod tu vis, Pater. S. AUG. in Ps. xxxii.

Virtutis studium: nam, ut Christus S. Catharina Senensi dixit: Virtutes intrinsecæ demonstrant voluntatem esse mortuam, et perpetuo se occidere in sensualitate ex affectu amoris virtutis. Dial. ix.

Mortificatio sensuum : sic enim Sanctus Dorotheus indicavit, dicens : Nihil adeo hominem adjuvat ad hoc quam sensus suos odisse. (S. Doroth. *doct.* 1.) Et id ipsum confirmans S. Bernardus : Oculum, inquit, janua cordis est, et nuntius; claudere oculum, et voluntas habendi non erit; cesset voluntas, et ecce infernus clauditur. S. Bern. *ho. xxxi, ad FP. in Erem.*

Exercitium continuum abnegandæ voluntatis : sicut enim citharædus tamdiu trahit, intendit, aut remittit fides citharæ, dum assonet; ita qui totum se dedere cupit in arbitrium Dei, tamdiu necesse est, voluntatem suam exerceat, subigat, astringat, dum obsequatur. Drexel. 1. III, *Heliotrop.* c. III.

Contemnere mundi gloriam : ita enim S. Dorotheus indicavit dicens, cum, qui non contempserit mundi gloriam, et corporis quietem, et justitiæ denique opinionem, haud posse unquam propriam voluntatem a se removere. S. Doroth. *doctr.* XII.

ASCETICA.

Quinque præcipue sunt, quæ de hac materia bene nosse et observare debet Asceta. Primum est, ut sciat gradus, qui in hac renunciatione voluntatis a S. Bonaventura assignantur, quorum primus est, resistere vitii qui est status continentium. Secundus est passionibus imperare, et pace frui. Tertius, Deo adherere, et uniri, quando jam virtutes transeunt in affectum cordis. S. Bonav. *tr. de refo. p. 15, c. XII.*

Amterum est, ut sciat praxil hujus abrenunciationis, de qua breviter et bene discurret Gerson, dum ait : Pro quadam regula generali tenendum, ut omnia, ad quæ voluntas cum quodam impetu, et vehementia, sine prævia deliberatione, inclinatur, quantumcumque appareant bona, habeantur suspecta, quia communiter sunt motus sensualitatis, et passionum quibus hostis antiquus persæpe se immiscet. (Gerson. *l. cor. t. pus.*) Clarius vero et fusius S. Dorotheus : Nec quisque, ait, difficile hoc putet, et arduum, cum brevi compendio, ac spatio quis seipsum possit, si velit, decies abnegare. Quod pro pacto fiat, edocebo. Obambulat aliquis, et quidpiam conspicit, persuadetur a cogitatione, ut id advertat; at is cogitationi, et non bonæ persuasioni repugnat, seseque avertit. Rursum invenit quis nugis, et variis

rumoribus occupatos, persuadet, ut se quoque turbæ immisceat et verba pariter inserat, id negat se facturum, et aversus alio, propriam voluntatem abscondit. Item succurrit illi, ut cocum adeat, interrogetque, quid parat obsonii, non adit, ac se cohibet. Cernit aliquid in culina, quis illud attulerit, sollicitatur interrogare, comprimit appetitum, et vocem, et nihil percuntatur. Sicque, dum parva quæque præscindit, sensim quæcumque advenientia præscindere assuescit, et jam summa cum requie nihil præter voluntatem suam sentit se habere, et quidquid factum fuerit, eo ita contentus est, ac si ad vota sua evenisset. Qui enim propriam nihil habet, aut vult, quidquid factum fuerit, id proprium putat. S. Doroth. *doctr.* 1.

Tertium est, ut quemadmodum S. Bonaventura monet, etiam in indifferentibus alterius potius voluntatem, quam suam, sequi studeat; imo semper in exterioribus actionibus aliorum beneplacita affectans, cum omni vigilantia in licitis adimplere studeat. S. Bonav. *c. IV, de rem. des.*

Quartum est, ut necessitatem hujus abrenunciationis bene apprehendat, qua in re proderit notasse, quod in vitis Patrum in hæc verba legitur : Apud antiquos Monachos docebatur aliquis primitus suas frangere voluntates; pronuntiant enim, nullatenus Monachum prævalere posse iræ, vel tristitiæ, vel spiritui fornicationis, nisi prius didicerit per obedientiam suas mortificare voluntates; sed nec humilitatem quidem cordis veram, nec cum fratribus concordiam firmam, posse retinere, nec in monasterio diutius permanere eum, qui voluntates suas non didicerit superare. (*Vita PP.*) Hinc S. Fulgentius Episcopus dicere solebat, illos esse veros monachos, qui mortificatis voluntatibus suis parati essent, nihil velle, vel nolle, sed Abbatibus tantum consilia, vel præcepta servare. Et Christus S. Birgittæ quondam dixit : Via, quæ ducit ad amorem meum, est perfecta abjectio, et abnegatio propriæ voluntatis, quando homo considerata passione, et charitate mea non curat facere voluntatem suam, et resistit totis viribus, et conatur semper ad majora. *Surius 1, Jan.*

Quintum est, ut cognoscat, quam Deo grata, ipsique operanti meritoria sit hæc abrenunciatio; id quod breviter sequentibus verbis docuit Blossius; Nihil Deo gratius offerri potest abnegatione propriæ voluntatis, quia nihil est carius homini ipsa voluntate,

et arbitrii libertate. Quando quis propter Deum sensualitati, voluntati que propriæ etiam in rebus minimis reluctatur, ac se mortificat, rem ipsi Deo magis gratam facit, quam si multos mortuos ad vitam revocaret. *Blos. c. II, de instit. spir.*

MISCELLANEA.

FUGA. — Dixerunt quidam Senes : Si videris juvenem voluntate propria ascendere ad cælum, tene pedes ejus, et projice eum in terram, quia non ita expedit ei. *Vita PP. l. V, libell. x, n. 111.*

Rogatus quidam Senex, quædam esset angusta via ad cælum? respondit, angusta et arcta via hæc est, ut cogitationibus suis hominem violentiam faciat, et abscondat propter Deum voluntates suas; hoc enim est scriptum de Apostolis : Ecce nos reliquimus omnia, et secuti sumus te. *ib. libell. XI.*

Qua ratione voluntas propria abneganda sit, pulchre ostendit Abbas Pinusius, dicens : Sed forte dicas : quomodo potest homo crucem suam portare? vel quemadmodum vivens quis potest esse crucifixus? audi rationem breviter : Crux nostra timor Domini est : sicut ergo crucifixus jam non pro animi sui molu membra sua quoquam movendi, vel convertendi habet potestatem; ita et nos voluntates nostras, ac desideria non secundum id, quod nobis suave est, et delectat ad præsens, sed secundum legem Domini, qua nos ille constrinxerit, applicare debemus. *Cass. l. IV, c. XXXV.*

Abbas Joannes aiebat, finem monachi esse omnes suas crucifigere, et mortificare voluntates. *ib. coll. 9, c. VIII.*

S. Catharinæ Senensi dixit Deus : Si peteres a me, qui sunt isti : tibi responderem : ipsi sunt alter ego, qui sponte perdidierunt, et abnegarunt eorum propriam voluntatem, facti meæ voluntati conformes, et uniti, et in omnibus ea induti. *Dial. 1.*

Alias eidem dixit : Dico tibi, et Patri animæ tuæ, quem dedi tibi super terram, ut vililiter toleretis ea, quæ conceduntur vobis, omni voluntate propria sensitiva perempta : hæc enim ratione omnes virtutes acquiruntur. *Ibid. IV.*

Taulerus dicere solebat : Omnem diem amissam credite, qua, Dei amore propriam non fregistis voluntatem. *Taul. Ep. VIII.*

DAMNUM. — S. Antonius dixit : Maligni spiritus cognoscunt, se inter filios diaboli

esse reputatos propterea, quod conantur unicuique nostrum propriam ingerere voluntatem. S. ANT. *ep. II, ad Arsen.*

S. Maria Magdalena de Pazzis in quodam raptu exclamans dicebat : Ab amore proprio, et propria voluntate impeditur flumen divinæ gratiæ, tamquam aggeribus quibusdam, ne adeo se communicet, et expandat, et redundet in animas, ut Deus faceret, si hæc impedimenta abessent. *Vita, p. 3, § 1.*

Marius Septimius, Romanus Imperator, uno die factus est Imperator, altero regnavit, tertio a gregario milite interfectus est, qui, dum sicam in pectus ei adegit, hæc verba addidit : Hic est gladius, quem ipse fecisti. Idem olim dicit Deus, voluntatis propriæ sectatoribus. *Drex. in Heliot. l. IX, c. II, § 3.*

Abbas Pastor dicebat : Ferrens murus est propria voluntas, a Deo nos sejungens, et separans. S. Doroth. *s. III.*

Christus cuidam virgini dixit : Volo te nosse, quod omnes pœnæ, quibus homines in mundo affliguntur, in voluntate consistunt; quia, si voluntas esset ordinata, et concors cum voluntate mea, careret quodammodo pœna. *Bl. x, monit. sp.*

Cum quidam Frater ex Abbate Achille quævisset, quemadmodum adversus homines pugnent dæmones? respondit senex : Per voluntates nostras. Et adjecit : Ligna Libani dixerunt : Quam grandia nos sumus et alta, et minimo ferro incidimur. Nihil ergo ei demus ex nobis, et non poterit incidere. Venerunt ergo homines, et fecerunt in securi manubrium ex ipsis lignis, et ita inciderunt. Ligna ergo sunt animæ, securis diaboli, manubrium voluntas nostra est. Per malas ergo voluntates nostras incidimur. *Vita PP. l. V, libell. VII, cap. XV, l. V.*

AUCTORES.

Franciscus Arrias de Mortif. XI.
Bernardinus Rosignol. lib. II, de discipul. Christ. XIX.

Jeremias Drexelius in Heliotropio l. IV, toto.

Theophilus Bernardinus lib. II, de persec. c. XV, XVI et XVII.

Nicolaus Lancenzius opusc. X, c. XIV.

Julius Fatus de mortif. XI.

Joannes Busæus in Panario V. eodem,

Josephus Langius in Polyanthæa V. eodem.

Hadrianus Lyreus lib. I, apoph. Sancti Iguatii apoph. XII.

Ludovicus Granatensis loc. com. fol. 93.

Laurentius Beyrlinck. in theatro Vitæ hum. V. eodem.

VOLUPTAS.

QUOAD ESSENTIAM.

DEFINITIO. — Est juxta Ciceronem juvenis motus in sensu. Vel juxta alios, quies vitalis naturalis in bono congruenti adeptæ. Unde tria ad illam requiruntur. 1. Ut adsit adeptio, vel conjunctio boni, saltem putatæ; 2. Ut bonum id sit congruens, et proportionatum animæ appetenti; hinc enim varia delectant, quia non omnibus eadem proportionantur. 3. Ut cognoscatur bonum, et congruum esse; si enim alterutrum lateat, non erit vera voluptas. (Cic. I. II, de finib.) Unde Aristoteles dixit: Est voluptate affici, aut dolore; nihil aliud, nisi partem eam animi, quæ sensus est particeps ad bonum, aut malum, aut alia ejusdem generis convertere, et adhibere: in quo quidem, et declinationis, et appetitionis usus cernitur. Arist. III, de anim. VII.

DIVISIO. — Dividitur in spirituales et carnalem seu corpoream; illa est, quæ ex objecto solis animæ viribus spiritualibus perceptibili hauritur; ista est, quæ a potentiis animæ externis percipitur; de quibus Apostolus dixit: Animalis autem homo non percipit ea, quæ sunt Spiritus Dei: stultitia enim est illi. I. Cor. II, 14.

EX SACRA SCRIPTURA.

QUALITAS. — Dixi in corde meo: Vadam, et affluam deliciis, et fruam bonis. Et vidi, quod hoc quoque esset vanitas. Risum reputavi errorem, et gaudia dixi: Quid frustra deciperis. Eccl. II, 1.

Aufer iram a corde tuo, et amove malitiam a carne tua. Adolescentia enim, et voluptas vana sunt. Eccl. XI, 10.

Laus impiorum brevis, et gaudium hypocritæ instar puncti. Job. XX, 5.

FUGA. — Sicut in die honeste ambulemus, non in comessionibus, et ebrietatibus non in cubilibus, et impudiciis, non in conten-

fione, et æmulatione: sed induimini Jesum Christum. Rom. XIII, 13.

Si annis multis vixerit homo, et in his omnibus lætatus fuerit, meminisse debet tenebrosi temporis, et dierum multorum, qui, cum venerint, vanitatis arguerunt præteritæ, Eccl. XI, 8.

DAMNUM. — Quantum in deliciis fuit tantum illi date tormentum. Apoc. XIV, 7.

Tenant tympanum, et citharam, et gaudent ad sonitum organi; ducunt in bonis dies suos, et in puncto ad inferna descendunt. Job. XXII, 21.

Væ vobis qui ridetis, quia lugebitis, et flebitis. Luc. VI, 25.

Vidua (et quisvis alius homo) quæ in deliciis est, vivens mortua est. II. Tim. V, 5.

EX SS. PATRIBUS.

QUALITAS. — Semper voluptas famem sui habet, et transacta non satiatur. S. Hier. ad Dam.

Nihil prodigiæ satis voluptatis. Semper famem sui patitur, quæ alimentis perpetuis nescit impleri. S. AMBR. sup. Luc. VI.

Non immerito Sanctus Moyses delectationem, serpentis figuravit similitudine; prona est enim in ventrem sicut serpens, non pedibus incedens, aut ullis elevatis cruribus, sed sinuoso flexu totius corporis sui lubrica. Ei terra cibus est, sicut serpenti, quoniam escam nescit cælestem. Corporalibus enim pascitur, et in varias mutatur species cupiditatum, et tortuosus angulatur anfractibus. Venenum in dentibus habet, quibus unusquisque se eviscerat luxuriosus helleuo interneat, abliguritor perimit. Quos ruperunt vina? dissolvit ebrietas? distendit cruditas? Idem ep. ad Sabin.

Felix anima, quæ hujusmodi delectationibus non delectatur, uti turpitudine nulla inquinatur, et veritatis serenitate purgatur. S. AUG. ser. I, de ver. Apost.

Te moneo, ut oblectamenta illa terræ pro magnis aut veris bonis habere ne credas, quæ sunt non tantum fallacia, quia dubia, verum etiam insidiosa, quia dulcia. LACT. de epist. Dei.

Voluptas aliquando sub necessitate se palliat. GRÆG. XXX, mor.

Voluptas et dolor ad sensum pertinent communem. S. AUG. lib. II, de lib. arb.

DAMNUM. — Voluptas est veluti quidam hamus diaboli, ad perniciem nos trahens.

Voluptas mater est peccati, peccatum autem stimulus mortis. Voluntas nutrit est æterni vermis, quæ ad tempus quidem demulcet fruentem, ac postea felle amarioris retributionis facit. S. AMBR. I. VI, ep. XLII.

Nihil dæmoni tam gratum, quam deliciae sunt, et ebrietas: quoniam omnium fons est malorum, et genitrix. Per hanc Israelitas demum in idolorum cultum præcipitavit. Per hanc Sodomitas in nefarios accendit amores. Per hanc alios perdidit innumeros, et gehennæ tradidit. Quid enim mali non operantur deliciae? Ex hominibus porcos efficiunt, et porcis deteriores; porcus enim involvitur, cæno, et stercore pascitur; hic abominabili magis mensa vescitur, illicitis excogitans coitus, et nefarios amores. S. CHRYS. ho. LXXII.

Oblectatio corporeæ voluptatis plus doloris habet, quam jucunditatis. Nuptiæ enim sæpe steriles sunt, viduitates continent et stupra; agricultura sterilitatem; mercatura naufragia: divitiæ insidias patiuntur, sed et deliciae, et satiætas, et continens voluptatum fructio multos ac varios secum trahunt morbos, ac affectuum varia genera. S. BAL. in Ps. XXXIII.

Est totum corpus castigandum, ac feræ ejusdem instar cohibendum, et ab ipso adversus animam tumultus orientes ratione veluti flagello compescendi, ne frenum voluptatis omnino laxando, mens veluti auriga ab equis contumacibus misere rapiatur; ac inter cætera Pythagoræ meminisse oportet, qui videns quemdam se cibis laute curantem, et saginantem: Heus, inquit, miser, non desinis continuo duriorem tibi carcerem præparare? Idem, in ho. de leg. lib. Gen.

Licet sæpe in medio carnalium Deus protegat vitam electorum, tamen satis rarum est, ut quisque inter sæculi voluptates positus, a vitiis maneat ilibatus, in quibus etsi non cito implicetur, aliquando tamen attrahitur; nec enim diu potest esse securus, qui periculo fuerit proximus. S. ISID. de sum.

Omnia flumina intrant in mare. Quid est igitur flumina intrare in mare, nisi omnem carnalem delectationem terminari in amaritudine? Omne ergo flumen mare intrat: quia extrema gaudii luctus occupat. RIC. DE S. VICT. p. 1, de stat. inter hom. c. x.

Voluptati inest supplicium. S. CHRYS. s. IV, sup. epist. ad Rom.

Voluptas, ut torrens omnia subvertit. Id. sup. Act. Ap. ho. XXVII.

Valetudinis firmitatem voluptas subruit. Id. ad pop. Antioche. ho. LV.

EX LIBELLO DE IMITATIONE CHRISTI.

QUALITAS. — O quam breves, quam falsæ, quam inordinatæ, et turpes sunt omnes voluptates! L. XIII, c. XII, § 4.

Verumtamen præ ebrietate, et cæcitate non intelligunt, sed velut muta animalia propter modicum corruptibilis vite delectamentum mortem animæ incurrunt. Ibid.

Sed et cum adhuc vivant, non sine amaritudine, et lædio, ac timore in eis quiescunt; ex eadem namque re, unde sibi delectationem concipiunt, inde doloris poenam frequenter recipiunt. Juste illis fit, ut, quia inordinate delectationes, quærunt, et sequuntur, non sine confusione, et amaritudine eas expleant. Ibid. § 3.

Si veraciter vis delectari, et abundantius a me consolari, ecce in contemptum omnium mundanorum, et in abscissione omnium infimarum delectationum, erit benedictio tua, et copiosa tibi reddetur consolatio. Et quanto plus te ab omni creaturarum solatio subtraxeris, tanto in me suaviores, et potentiores consolationes invenies. Ibid. § 5.

EXEMPLA.

QUALITAS. — Salomon de seipso fatetur: omnia quæ desideraverunt oculi mei, non negavi eis: nec prohibui cor meum, quin omni voluptate frueretur, et oblectaret se in his, quæ præparaveram: et hanc ratus sum partem meam si uterer labore meo. Cumque convertissem me ad universa opera, quæ fecerant manus meæ, et ad labores, in quibus frustra sudaveram, vidi in omnibus vanitatem, et afflictionem animi, et nihil permanere sub solo. Eccl. II, 11.

Carolus Imperator, cum Bruxellis, regnum universum in Philippum filium transferret, coram toto Senatu non sine lacrymis testatus est, se toto vitæ decursu, quantumvis prospero, ne ad unum quidem horæ quadrantem, puram meramque habuisse lætitiæ, sed semper curis, doloribus et angoribus, velut voluptatum ac victoriarum umbris, anxiam et divexatam fuisse. ENG. in Dom. Pal. § 4.

Alphonsus, qui ex Arragonum gente primus Neapoli regnavit, in aleis ad venatum canibus et ancupim alitibus mille circiter pondo auri in portentosum illum apparatus quotannis insumpsit major in hoc luxu quam quod in Friderici Caesaris adventu, pluribus diebus in regia urbe nobilissima vina in speciem aquæ ex temperariis fontibus ubertim fluxere. Sed hoc hospitium datum, illud voluptati, et ob id vitio propinquius. SAB. I. VIII.

DAMNUM. — S. Petrus Dam. scribit : Ducis Venetarum uxorem, quæ erat Constantino-politana, tam delicate vixisse, ut etiam communibus aquis se designaret abluere, sed ejus servi rorem cœli undique colligere deberent, ex quo laboriosum satis balneum sibi procuraret. Gibos quoque suis manibus non tangebatur, sed ab Eunuchis alimenta quæque in minuta concidebantur frusta, quæ mox illa fœsulis aureis, atque bidentibus ori suo liguriens adhibebatur. Ejus porro cubiculum tot thymiamatum, aromatumque generibus redolebat, ut et vobis narrare dedecus fateatur, et auditor forte non credat. Sed omnipotenti Deo quantum hujus feminæ exosa fuerit superbia, manifesta docuit ulciscendo censura. Vibrato quippe super eam divini mœrone iudicii, corpus ejus omne computruit, ita ut membra corporis undique cuncta marcescerent, totumque cubiculum intolerabili foetore completerent; nec quisquam tantam perferre narium injuriam potuit; vix una ancilla non sine speciei redolentis auxilio in ejus obsequii sedulitate permansit. Eadem tamen raptim accedebat, et profusus fugiens abcedebat: diutius enim hoc languore decocta, et miserabiliter cruciata, amicis quoque lætantibus diem clausit extremum. Quid ergo sit caro, doceat ipsa caro: quodque peribet mortua, testetur et viva. S. PETRUS DAM. I. VII, ep. IX.

Wenceslaus Imperator, Bohemæ Rex, totum se computationibus, lusibus et nequitiæ dederat. Cum de arcis cujusdam suæ conflagratione nuntium accepisset, interrogasse dicitur, an cella vinaria incendio superesset. Unde primum a Progentibus civibus captus, et tandem ab Electoribus imperio dejectus est. CREMER. I. VII.

EXEMPLA PROFANA.

Campani usque adeo deliciis dediti erant, ut, cum se Annibali dedissent, exercitum

illius ita corruperint, ut Annibal fateretur, se viros in Campaniam duxisse, feminas eduxisse. VALC. I. IX, c. I.

Ninyas Nini et Semiramis filius, per omnes vitæ tempus reclusus in Regia, inter pellices, et Eunuchos otium, et delicias secutus vixit, existimans summam felicitatem esse, in continuis versari voluptatibus, et a curis vacuum esse. Id quod, et cæteri Reges usque ad Sardanapalum fecerunt. DROB. I. II, c. VI.

Sardanapalus vitam prorsus muliebrem duxit, ita ut vestibus earum etiam indueretur, et facio muliebri faciem ornaret, foemineam vocem imitaretur, et cum eis lanam texeret. Unde tandem in urbe a Nino obsessus, quadringentorum pedum pyram extruxit, centum et quinquaginta aureos thoros illi, totidemque mensas aureas imponi, secumque in lectis pellices decumbere, et tandem, ubi etiam auri mille myriades, et argenti decem millium myriadam talentorum, vestesque purpureas, et aureas secum intulisset, pyram incendi jussit, quo incendio ipse, et omnia alia perierunt. *Idem*, c. VII.

Alexander Magnus, victo Dario, adeo corruptus erat, ut milites ipsi faterentur plus esse tam celebri victoria amissum, quam quæsitum; neque enim ab illo tempore quidquam suo nomine, et heroe dignum gessit. BEYRLIN. in *theatr. V. eodem*.

Caligula in odoribus lavabatur, citreo ligno naves edificabat, iisque circum Campaniæ littora inter cantores et scorta navigabat, cibos maceratis margaritis condiebat, auro pane et piscibus mensas instruebat. *Ibid. ex Sueton.*

Cleopatra Egyptii Regina ab irato Antonio in iudicium vocata, cum ex Ægypto in Ciliciam navigaret, flumen Cydnum incredibili pompa subivit; navis ejus purpurea habuit vela, sericeosque rudentes, argento quoque remos exornatos, ut remigando tibiæ sonum per dimensa temporis spatia percussis undis imitaretur. Ipsa sub aurea umbella in media navi in Veneris speciem ornata sublimior sedebat, circumfusa virginum choris in nympharum formam auro amictarum, ad extrema navis puellæ per multa, aliæ insignes aureis thuribulis ad fluminis ripas odoramenta perfundebant. Itaque haud injuria tunc disseminatum fuit, Venerem ad Bacchum profectam esse. Egredisa postea navi cum pro iudicio res in convi-

viorum certamen deducta esset, inter cætera quæ nimis profuse delicateque eguit cum pepigisset cum M. Antonio, se plus impense uno bolo, quam Antonium magno convivio absumpturam, ingentem unionem, cui similis magnitudine specieque nunquam visus erat, ab aure detraxit, atque aceto maceratum absorpsit; et cum jam manum ad alterius auris unionem apposuisset, ab Antonio, cum vixisse eam declarasset, prohibita abstulit. Quæ quanquam ingenti regno potiretur, non erubuit, cum uxor esse Antonii non posset, superstite Octavia ejus uxore, quæ Romæ erat, cum eo amicæ, atque impudicæ nomen sustinere. BAPT. FULG. I. VI.

Vix fidem inveniunt, quæ de Heliogabali iusania verius quam luxuria prodita sunt memoriæ: Piscinas rosea implevit aqua, balsamum infundit luernis, gemmas nobilissimorum artificum manu sculptas apposuit calcæis, croco triclimum stravit, porticum scobe auri. Numquam iterum aurea veste usus et aut holoserica. SAB. I. VIII.

Deliciis præter modum Ælius Verus deditus fuit, sequidem lectos roris, violisque sternebat. *Ibid.*

SIMILITUDINES.

QUALITAS. — Sicut imperitus jaculator fateri cogitur, se omnem operam consumpisse, dum scopum non attingit; ita illi, qui omnes curas suas ad voluptatem dirigunt, omnem beatitudinis spem amittunt, quia a scopo hominibus proposito procul aberrant. PLUTARC. in *moral.*

Sicut ii, qui in carcere sunt, unde nullum amplius effugium sperare possunt, nihilominus interdum ludunt tesseriis; ita seclerati, licet jam sint captivi diaboli, voluptatibus lamen vacare sinuntur. *Ibid.*

Sicut, qui feras venantur, omnia negotia crasque seponunt; ita qui voluptates sectantur, omnibus aliis curis sepositis, in id inebriantur, ut desideratis voluptatibus fruuntur. SEX. I. I, de *tranq. an.* c. II.

DAMNUM. — Sicut ulcera quædam nocturnas manus appetunt, et tactu gaudent, et fedam corporum scabiem delectat, quidquid exasperat; ita animum plerumque ad tempus delectant, quæ graviter postea cruciantur. *Ibid.*

Sicut ii, qui in cœno sese obvolvunt, con-

tinuo sibi lutum augent; sic qui in voluptates facile ruunt, feditatem ex voluptate singulis diebus sibi accumulunt. S. BASIL. in *Ps. I.*

Sicut piscator hamo capit pisces; sic diabolus homines voluptate. LANG. in *Polyant. V. eod.*

Sicut pilulæ inauratæ pretiosa alimenta mentiuntur: sed, postquam sumptæ sunt, ventrem amaritudine replent; ita voluptates hujus mundi, quemadmodum S. Aug. notavit, asperitatem habent veram, jucunditatem falsam, certum dolorem, incertam delectationem, durum laborem, timidam quietem, rem plenam miseris, spem beatitudinis inanem. S. AUG. ep. XXXVI.

Sicut in musica soni graves acutis temperantur; ita Deus prospera, et voluptates adversitatibus, et tristitiis miscet. EXEGLER. in *Dom. Psal. § I.*

Sicut aqua, licet ex natura sua ad extinguendum ignem apta sit, si tamen in fornacem accensam incitatur, vehementius ignem incendit; ita spiritus in carnem versatus, ipsam carnem magis inflammat, licet alioqui sit oppositus carni. STAPL. th. III, in *Do. Sept.*

Sicut pisces, quamdiu inventa in hamo esca pascentur, nihil doloris sentiunt: at ubi piscator fallacia fila in sublime attolunt, sentiunt aculeum; ita qui voluptates sectantur, quamdiu illis fruuntur, jucundas putant, sed ubi mors hamum attrahat, amaras sentiunt. *Ibid.*

Sicut avis in area libere apposita esca fruatur: sed, ubi volare nititur, visco aut laqueis se implicatam advertit; ita idipsum voluptuosi olim cum gemitu sentiunt. *Ibid.*

Sicut is, qui vilissimis cibis repletus est, etiamsi ad splendidam mensam sedeat, nullo ciborum desiderio tangitur; ita terrenis voluptatibus repleti cœlestes delicias fastidiunt. *Ibid.*

Sicut lignum viride non tantum ab igne subiecto non confringit; sed potius eundem extinguit; sic voluptuosi a verbo divino adeo non accendantur, ut potius suffocentur. *Ibid.*

Sicut simia suam deformitatem in speculo videas illud confringit; ita voluptatibus dediti, dum suam deformitatem in salutaribus admonitionibus vident, easdem omnino contemunt. *Ibid.*

Sicut mercator, ut decipiat emptorem, non

finem, sed initium panni ostendit; ita diabolus, ut voluptuosos decipiat, initium delectationis, non exitum, ostendit. *Ibid.*

Sicut latrones iis, quos aperta vi non possunt vincere, in opacis locis insidiantur; ita diabolus, quos alioqui inexpugnabiles advertit in mundanarum voluptatum umbras perducere, perimereque conatur. *Ibid.*

Sicut canis Æsopiens, dum umbræ carnis insidiatus est, veram carnem amisit; ita qui falsas voluptates sectantur, veras amittunt. *TRIVERUS, apoph. xxxiv.*

Sicut muscæ, dum succo dulciori pascuntur; jam saturæ lenaci liquori adhærent, et a volatu impeditæ in interitum ruunt; ita voluptates fallaci sua dulcedine sectatores suos alliciunt, et in exitium trahunt. *BEYRLINC. in festo S. Laur. th. II.*

MOTIVA.

AD FUGIENDAM VOLUPTATEM.

Falsitas, de qua S. David dixit: Filii hominum, usquequo gravi corde, ut quid diligitis vanitatem, et quæritis mendacium? Et merito; cum enim vera voluptas sit quies animæ, quies autem non nisi in possessione finis ultimi consistat, finis vero ultimus hominis sit amor, et possessio Dei; facile apparet, veram voluptatem non nisi ex iis, quæ ad Deum possidendum ordinantur, reperiri. *Ps. IV, 3.*

Vanitas, de qua clarum testimonium dedit Salomon, qui cum non prohibuisset cor suum, quin omni voluptate frueretur, fassus tamen est, se in his omnibus nil nisi vanitatem reperisse. *Eccles. II.*

Brevitas: nam diu durare non potest, quod in transitorio, et fugaci objecto fundatur, quid autem sunt res omnes extra Deum, nisi transitorie? hinc merito natum axioma: Momentaneum, quod delectat; æternum, quod cruciat.

Fœditas: quid enim fœdus, quam quod fœdissimis bestiis similem facit? hoc autem voluptas facit; hinc, teste Osea, facti sunt abominabiles sicut ea, quæ dilexerunt. Quid vilis, et turpius stercore? atqui turpior est voluptas, quæ a gratia rejicitur, et fœdissimum de se odorem emittit, ut adeo recte S. Paulus dixerit: Se omnia ex quibus ejus modi voluptas capi potest, ut stercorea arbitratum esse. *OSÆ, IX, 10.*

Notendi vis, quam præ reliquis expertus

S. Augustinus, fatebatur, se in iis expertum esse amarissimas difficultates conformiter scilicet minis ab Jeremia intentatis: Scito et vide, quia malum, et amarum est, reliquiste Dominum Deum tuum. *JER. II, 49; S. AUG. I. IX, conc. c. vi.*

MEDIA

Consideratio supradictorum motivorum; inde enim generosus contemptus concipitur, facileque fugabitur voluptas, ut quæ, teste S. Chrysostomo: canis instar, si pellitur, fugit; sin fovetur, et nutritur, permanet. *S. CHRYS. h. XI, t. VI.*

Consideratio exitus: uti jam olim admonuit Aristoteles, dum voluptates ut abeuntes, non ut venientes contemplari jubebat, eo quod venientes blanda specie, et fucata blandiantur, abeuntes autem dolorem, ac penitentiam relinquunt. *ARIST. ap. Lanc. in Polyant. fol. 1238.*

Consideratio Sanctorum tam generose voluptates spernentiam; nam non solent homines desiderare, quæ optimus quisque contemnit, tanto magis admirandum, quod omnes ad voluptates ferimur, quas sapientissimus quisque fuit.

Consideratio gehennæ: sic S. Chrysostomus suasit, dum dixit: Non decipiamus nos ipsos. Detur enim, quod per totam vitam nostram voluptari vacaverimus: sed quid ad infinita secula? hic enim et bona, et mala finem habent; illic autem immortalis pœnæ. Hic si ardeat corpus, egreditur anima: illic vero incorrupto resurgente corpore, semper anima comburitur: et peccatores enim incorrupti resurgunt, non ut honorentur, sed ut immortaliter in tormentis permaneat. Si itaque balnei vehementiore vaporem non ferimus, quomodo feremus igneam flumen? *S. CHRY. ho. XXII, ad Pop. au.*

Consideratio infinitæ bonitatis, et amabilitatis Dei; sic enim ultro relictis voluptatibus terrenis, velut cisternis dissipatis, ad Deum velut fontem recurramus, atque ex eo purius, recentius, et plenius solidas verasque voluptates hauriemus.

Fuga occasionum: nam ut recte advertit S. Augustinus, minus voluptatibus stimulat, qui non est, ubi est frequentia voluptatum. *S. AUG. de sign. Cleric.*

ASCETICA.

Quinque fere sunt, quæ Asceta de voluptate specialiter observare debet. Primum est, ut bene cognoscat et ponderet finem, propter quem voluptas rebus a Deo indita est; nempe ut, quemadmodum Plato dicere solebat, sit malorum esca; inde enim colliget, non esse in ea sistendum, sed eatenus tantum admittendam, quatenus nos promptiores reddere potest ad debitum Deo servitium alacrius perfectiusque præstandum.

Allerum est, ut meminerit sapientis effati ab Aristotele prolato, quo dicebat: Omnes homines naturæ instinctu delectationem quærere, quoniam omnibus rebus divinum quiddam impertitum est, quo inclinamur in optimum. Ut tamen prudenter quis eligat veras delectationes, judicium de his non ex delectationibus malorum, sed honorum hominum sumendum esse ait: Solas enim illis esse pro veris delectationibus habendas, quibus illi utuntur: quod autem aliis alia jucunda videatur, id ex corruptela potius provenire, atque adeo non absolute jucunda censenda, utpote quæ non nisi a malis talia censentur; nam ut pueri, quæ ipsi amant, præstantissima putant, quæ tamen eadem a viris nihil estimantur; sic alia placent probis, alia improbis, ex quibus hi, quia sano judicio carent, et delectationes corporales, ac turpes magis sensibiles sunt, hoc ipso eas etiam spiritualibus preferunt. *ARIST. VII, Eth. XI.*

Tertium est, ut in appetitu voluptatum omnem præcipitantiam sedulo cavendam sciat, sed potius illam sapientissimam Epicteti doctrinam ob oculos habeat: Si voluptatis alieujus imaginem animo conceperis, moderare tibi, ne ab ea movearis: sed et rem examina, et tibi ipsi præbe deliberandi spatium. Deinde utriusque temporis momento, tum ejus, quo voluptate frueris; tum ejus, quo percepta jam voluptate dolebis, teque ipse objurgabis. (*EPIC. LVI.*) Sed et illud observasse proderit, quod S. Basilus ex Prodigio Chio narrat, scilicet juveni quondam Herculi secum consulenti, ad utram se viam converteret, an ad eam, quæ ad virtutem per labores ducit: an ad faciem per voluptates? duas mulieres, Virtutem ac Voluptatem, occurrisse, quarum mox differentiam ex diverso habitu agnovit; altera quippe forms conspicua, molliori facie, las-

civis oculis, sermone blando, omnia fausta; faciliæque et ad vite solatia tendentia pollicendo, Herculem ad se trahere conabatur. Altera vero vultu rigido, squalenti, moestoque ore, magnam fiduciam, atque constantiam præ se ferens, nihil jucundum, nihil amœnum ostendebat, sed mille pericula, laboresque immensos, terra marique subeundos, præmium tamen horum immortale, ad extremum vero morientem Herculem se secuturam, et inter Deos collocaturam, promittebat; hænc secutum Herculem, dicit. *S. BASIL. ho. XXIV.*

Quartum est, ut frequenter ponderet quanto bono sensibiles voluptates frivent, sibi que persuadeat, eos, qui ejusmodi voluptates inordinate appetunt, olim dicturos, quod Ly-simachus cum gemitu questus est, dum ob sitim se Scythias dedere coactus, ubi aquam frigidam bibit, exclamavit: Dei boni, quam brevis voluptatis causa, quantam felicitatem perdidit? (*PLUTARCH. in Moral.*) Quod ipsum non male alias per sequentem fabulam expressit: Ad mel, inquit, profusum in cella quadam advolantes muscæ, illius dulcissimo succo jucundissime pascabantur; sed jam saturæ, cum avolare vellent, pedibus in tenace liquore hærentibus, nitentes, etiam alas implicuerunt, quasi visco quodam mellis. Itaque morituræ, O miseræ nos, inquit, quantillus nobis cibus interitum attulit? *LANG. in Polyant. V. eod.*

Quintum est, ut firmiter sibi persuadeat, veras voluptates non melius, certiusque, quam contemniendo falsas, obtineri. Id quod nonnemo apte per sequentem fabellam ostendit: Quidam, inquit, conspecto alveo, intra quem apes delitescabant, accessit, et mellis avidus aperuit eundem; sed, cum misere acceptus ab apibus alteri enipiam amico decurrisset, hic, causa tantæ exulcerationis intellecta: Tu, inquit, si deinceps mel tuto capere fruique desideras, apes prius abiges oportet, apes autem has inordinatas voluptates puta. *Ibid.*

MISCELLANEA.

QUALITAS. — Breviter, et bene voluptatem carnalem descripsit, qui cœcinit:

Usque adeo nulla est sincera voluptas,
Sollicitumque aliquid lætis intervenit.
OVID. I. VII, *Metem.*

Sanctus Augustinus commemorat, Philo-

sophos olim, qui felicitatem in voluptate ponebant, ab aliis confutatos fuisse pictura quadam in qua voluptas tamquam domina sederet in sella regia, et uniceique virtuti tamquam ancillæ pro libita imperabat: ut vel hujus spectatuli absurditate apparet, quod absurdum sit, voluptati ullum locum dignitatis assignare. S. AUG. s. de Civ. c. xx.

Anachoreta quidam cum mire delectaretur suavitate rivuli, in quem inciderat, volens originem ejus investigare, reperit denique putridum cadaver, e cujus ore rivulus ille dimanabat; unde omnes illius aquas nauseabat. Utinam simili modo voluptuosi originem suarum voluptatum indagarent.

DAMNUM. — Paulus Æmilii centum viginti boves auratis cornibus, et coronis redimitos, concerpantibus tubis, ac tympanis in pompam duxit, sed funebrem; in lætitiā alienam, sed propriorum bonorum alienam. Idem voluptas facit. PLUTARCH. in moral.

Plato refert, Voluptatem, et Dolorem olim apud Jovem de mutuis injuriis graviter conquestos fuisse, quos cum conciliare nequisset, catena adamantina inter se connexerit, ut, quantumvis odiis inter se dissiderent, altera ab altera discedere nequiret. PLATO, in Phædro.

Voluptas histrionem illum imitatur, qui ollam fortunatam pretiosissimis rebus instructam proponebat, sed intra ollam spinas incluserat, ut, qui extrahere sortem vellent, nihil nisi laceras manus reportarent. ENGELG. in Dom. Psal. § 4.

Nec male Poeta :

Habet omnis hoc voluptas,
Stimulis agit parentes :
Apumque par volantem,
Ubi grata mella fudit,
Fugit, et nimis tenaci
Ferit lecta corda morsu.

Boer. l. I, de consol. metro VII.

Aulicus quidam rogatus, cur canis ipsius, ipso animum intrante, foris remaneret, respondit, semel ingressum, graviter flagris exceptum fuisse. Quo audito, subsumpsit alter: Ne tu cane tuo solidior es, ut qui toties in aula male exceptus, necdum eam deseris. Idem voluptuosus rectius diceretur. ENGELG. l. c.

Jupiter, cum Voluptatem ad homines sibi demerendos misisset, advertissetque, se neglecto, hanc coli, et amari præ omnibus diis, penitens consilii, volebat eam eripere de-

nno; sed consilio suo Mercurius intercedens suasit, ut ipsam quidem nudam eriperet, sex xviis illius Angeroneum includeret, quod et factum. *Ibid.*

Sapienter suasit Seneca: Voluptates præcipue exturba, et invisissimas habe, latro-num more, quos Philetas Ægyptii vocant; in hoc nos amplectuntur, ut strangulent.

SENEC. ep. LI.

Recte quoque recens quidam Poeta :

Principium dulce est; sed finis amoris amarus,
Læta venire Venus, tristis abire solet.
Flumina quæsitum si in mare dulcia currunt,
Postquam gustarant æquora, amara flunt.
Ap. Engelgr. l. c.

Præclare iterum Seneca: Indurandus est, inquit, animus, et a voluptatum blandimentis procul abstrahendus; viva Annibalem hyberna solverunt, et indomitum illum nivibus, atque alpiibus, virum enervarunt fomenta Campaniæ. Debellandæ igitur nobis sunt voluptates, quæ ut vides, severiora quoque ad se ingenia rapuerunt. Si voluptati cesserò, cedendum est dolori. SENEC. ep. LII.

Nam, ut Silius Italicus canit,

Quippe nec ira Deum tantum, nec tela, nec hostes,
Quantum sola nocet animis, illapsa voluptas.
Sil. Ital.

Quis hostis, inquit Seneca, in quemquam tam contumeliosus fuit, quam in quosdam voluptates suæ? Quidam se voluptatibus immergunt, quibus, in consuetudinem adductis, carere non possunt, et ob hoc miserimi sunt, quod eo pervenerunt, ut illis, quæ supervacua fuerunt, facta sint necessaria. Serviant utique voluptatibus suis, non fruantur, et mala sua, quod est malorum ultimam, amant. SENEC. ep. XXXIX.

In eundem sensum Boetius: Quid autem, inquit, de corporis voluptatibus loquar: quarum quidem appetentia plena est anxietatis, satietas vero penitentia, quarum motus quid habeat jucunditatis, ignoro. Tristes vero esse voluptatis exitus, quisquis reminisci libidinum suarum volet, intelliget: quæ si beatos explicare possunt, nihil causæ est, quia pecudes quoque beatæ esse dicuntur. Nihil igitur dubium est, quin hæc ad beatitudinem viæ devia quadam sunt: nec perducere quemquam eo valeant, ad quod se perducitur esse promittunt. BOER. l. III, de consol. Prosa VII et VIII.

Imitatrix bona est voluptas, inquit Cicero, malorum mater omnium, ejus blanditiis corrumpuntur, quæ natura bona sunt. CICERO, de legib.

Nemo dignus hominis nomine est, qui unum diem totum velit esse in voluptate. *Idem 2, de fin.*

Cato dicere solebat; nullam capitaliorem pestem a natura datam esse mortalibus, quam voluptatem. CATO, major apud Long.

AXIOMATA.

Ubi uber, ibi tuber. ENGELG. in Dom. Psalm.

Ubi mel, ibi fel.

Momentaneum, quod delectat; æternum, quod cruciat. *Anonym.*

Voluptas brevis, longa penitentia. *Idem.*

AUCTORES.

Joannes Busæus in Panario V. eod.

Henricus Engelgrave part. I. Lucis Evang. in Dom. Psal.

Thomas Strapl. text. III, in Dom. Sept.

Laurentius Beyrlinek in Theatro vit. hum. V. eodem et in promptuario morali tem. II, in festo S. Laurentii.

Josephus Langius in Polyanth. V. eodem.

VOTUM

QUOAD ESSENTIAM.

DEFINITIO. — Est promissio Deo deliberata facta de bono possibili, et meliori. Ita S. Thomas, qui et addit, a voluntate votum suam denominationem accepisse, tamquam a primo movente rationem ad promittendum. D. TH. II, II, q. LXXXVIII.

DIVISIO. — Dividitur præcipue I. in Reale, et Personale. Hoc est, cum actio aliqua ab ipso vovente exercenda votetur; illud est, cum res quæpiam ab ipsa persona voventis non præstanda votetur.

Dividitur I. in Simplex, et Solemnis. Illud est, quod solemnitate pro votis ab Ecclesia instituta cavet; istud est, quod ut tale acceptatur ab Ecclesia, et voventem ad contractus, vel actus contra votum inhabilem facit.

EX S. SCRIPTURA.

VOTUM IMPLENDUM.

Unusquisque, in qua vocatione vocatus est, permaneat. I. Cor. VII, 20.

Si quis virorum votum Domino voverit, aut se constrinxerit juramento, non faciet irritum verbum suum: sed omne, quod promisit, implebit. Num. xxx, 3.

Cum voveris Domino Deo tuo, non tardabis reddere, quia requiret illud Dominus Deus tuus: et si moratus fueris, reputabitur tibi in peccatum. Deut. XXIII, 21.

Vovete, et reddite Domino Deo vestro omnes, qui in circuitu ejus offeritis munera. Ps. LXXV, 12.

Si quid vovisti Deo, ne moreris reddere; displicet enim ei infidelis, et stulta promissio. Eccl. v, 3.

Quodcumque voveris redde, multoque melius est non vovere, quam post votum non reddere. *Ibid.*

Immola Deo sacrificium laudis, et redde Altissimo vota tua. Ps. XLV, 15.

VOTUM VIOLATUM.

Ruina est homini, devotare Sanctos, et post vota retractare. Proc. xx, 25.
Nemo mittens manum suam ad aratrum, et respiciens retro, aptus est regno Dei. Luc. IX, 62.

Memor esto, unde excideris, et penitentiam age, et prima opera fac: sin autem, venio tibi, et movebo candelabrum de loco suo. Apoc. II, 5.

EX SS. PATRIBUS.

QUALITAS. — Si quis voluerit amicus esse hujus mundi, inimicus Dei constituetur. Quid dicis devota Deo, qui vis hominibus placere; quid desideras vel quid quæris, si Deum quæris, tecum est; si autem hominem quæris, hoc non devovisti. Qui sunt homines; homines hujus sæculi, et sæculum, transit, et concupiscentia ejus. S. AMBR. ad Virg. devot.

Juste exigitur ad solvendum, qui non cogitur ad votendum. S. BEN. ep. II, ad Fulcon.

Quia jam vovisti, jam te adstrinxisti, aliud tibi facere non licet. Non talis eris, si non feceris, quod vovisti, qualis mansisses,